

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 21ης Οκτωβρίου 2015 *

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας — Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 — Πεδίο εφαρμογής — Άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β' — Ανάθεση, άσκηση, ανάθεση σε τρίτο, ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας — Άρθρο 2 — Έννοια της γονικής μέριμνας — Ένδικη διαφορά μεταξύ των γονέων σχετικά με το ταξίδι του τέκνου τους και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου — Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας — Άρθρο 12 — Προϋποθέσεις — Αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της υποθέσεως — Ερημοδικία του εναγομένου — Μη αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας εκ μέρους του δικαστικού πληρεξουσίου του εναγομένου ο οποίος έχει οριστεί αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια που έχουν επιληφθεί της υποθέσεως»

Στην υπόθεση C-215/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο, Βουλγαρία) με απόφαση της 11ης Μαΐου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την ίδια ημέρα, στο πλαίσιο της δίκης

Vasilka Ivanova Gogova

κατά

Ilia Dimitrov Iliev,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal και K. Jürimäe (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την από 3 Ιουλίου 2015 απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου να υπαχθεί η υπό κρίση υπόθεση στην προβλεπόμενη στο άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου ταχεία διαδικασία,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Σεπτεμβρίου 2015,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Vláčil,
 - η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Sampol Pucurull,
 - η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την S. Petrova και τον M. Wilderspin,
- αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,
εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', 2, σημείο 7, 8, παράγραφος 1, και 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ L 338, σ. 1).
- 2 Η αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της V.I. Gogova και του I.D. Iliev σχετικά με την ανανέωση του διαβατηρίου του τέκνου τους.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5 και 12 του κανονισμού 2201/2003 έχουν ως εξής:

«(5) Για να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση όλων των παιδιών, ο παρών κανονισμός καλύπτει όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας του παιδιού, ανεξάρτητα από οιαδήποτε σχέση με μια γαμική διαδικασία.

[...]

(12) Οι κανόνες αρμοδιότητας που θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού περί γονικής μέριμνας επιλέγονται υπό το πρίσμα του συμφέροντος του παιδιού, ειδικότερα δε του κριτηρίου της εγγύτητας. Αυτό σημαίνει ότι κατά πρώτο λόγο θα πρέπει να είναι αρμόδια τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις μεταβολής της διαμονής του παιδιού ή ύστερα από συμφωνία μεταξύ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας.»
- 4 Το άρθρο 1 του ανωτέρω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής» και ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου, σε αστικές υποθέσεις που αφορούν:

[...]

β) την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας.

2. Οι υποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 στοιχείο β), αφορούν ιδίως:

- α) το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας·
- β) την επιτροπεία, την κηδεμονία και ανάλογους θεσμούς·
- γ) τον διορισμό και τα καθήκοντα προσώπων ή οργανώσεων στα οποία ανατίθεται η επιμέλεια του προσώπου ή η διοίκηση της περιουσίας του παιδιού, η εκπροσώπησή του ή η φροντίδα του·
- δ) την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα·
- ε) τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του.

3. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται:

- α) στην αναγνώριση και προσβολή της πατρότητας·
- β) στην απόφαση για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά μέτρα υιοθεσίας καθώς και την ακύρωση και την ανάκληση της υιοθεσίας·
- γ) στο επώνυμο και το όνομα του παιδιού·
- δ) στη χειραφεσία·
- ε) στις υποχρεώσεις διατροφής·
- στ) στο εμπίστευμα και [στις] κληρονομίες·
- ζ) στα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων που διαπράχθηκαν από παιδιά.»

5 Το άρθρο 2, σημείο 7, του εν λόγω κανονισμού ορίζει την έννοια της «γονικής μέριμνας» ως «το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από το νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού. Ειδικότερα ο όρος περιλαμβάνει το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας».

6 Το άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού φέρει τον τίτλο «Γενική δικαιοδοσία» και έχει ως εξής:

«1. Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης της προσφυγής.

2. Η παράγραφος 1 δεν θίγει τις διατάξεις [του άρθρου 12].»

7 Το άρθρο 12 του κανονισμού 2201/2003 φέρει τον τίτλο «Παρέκταση αρμοδιότητας» και ορίζει τα εξής:

«1. Τα δικαστήρια του κράτους μέλους στα οποία η αρμοδιότητα ασκείται βάσει του άρθρου 3, για να αποφασίσουν για μια αίτηση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου των συζύγων, είναι αρμόδια για οιοδήποτε ζήτημα σχετικά με τη γονική μέριμνα το οποίο συνδέεται με την αίτηση αυτή, εφόσον

α) τουλάχιστον ένας από τους συζύγους ασκεί τη γονική μέριμνα του παιδιού

και

β) η αρμοδιότητα των εν λόγω δικαστηρίων έχει γίνει ρητώς ή κατ' άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από τους συζύγους και από τους δικαιούχους της γονικής μέριμνας κατά την ημερομηνία που επελήφθη το δικαστήριο και είναι προς το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

[...]

3. Τα δικαστήρια κράτους μέλους είναι επίσης αρμόδια σε θέματα γονικής μέριμνας σε διαδικασίες εκτός από αυτές που προβλέπονται στην παράγραφο 1, εφόσον

α) το παιδί έχει στενή σχέση με αυτό το κράτος μέλος, λόγω, ιδίως, του ότι ένας εκ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος ή το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους

και

β) η αρμοδιότητα των εν λόγω δικαστηρίων έχει γίνει ρητώς ή κατ' άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας κατά την ημερομηνία που επελήφθη το δικαστήριο και η αρμοδιότητα είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

[...]»

8 Το άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Επιλαμβανόμενο δικαστήριο» και ορίζει τα εξής:

«1. Ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν:

α) από της καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, εφόσον ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο·

ή

β) εφόσον το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο, [από] την ημερομηνία παραλαβής του από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.»

Το βουλγαρικό δίκαιο

Ο νόμος σχετικά με τα βουλγαρικά έγγραφα ταυτότητας

9 Το άρθρο 45, παράγραφος 1, του νόμου σχετικά με τα βουλγαρικά έγγραφα ταυτότητας (Zakon za balgarskite lichni dokumenti) ορίζει ότι η αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου ανηλίκου υποβάλλεται από τους γονείς του ανηλίκου αυτοπροσώπως.

10 Κατά το άρθρο 78, παράγραφος 1, του ανωτέρω νόμου, σε συνδυασμό με το άρθρο 76, σημείο 9, του ίδιου νόμου, ο Υπουργός εσωτερικών ή νόμιμος εκπρόσωπός του μπορεί να απαγορεύσει την έξοδο τέκνου από τη Δημοκρατία της Βουλγαρίας, αν δεν προσκομιστεί έγγραφη συμβολαιογραφική συγκατάθεση των γονέων για το ταξίδι.

Ο οικογενειακός κώδικας

- 11 Το άρθρο 127a του οικογενειακού κώδικα (Semeen kodeks) ορίζει τα εξής:

«1. Τα ζητήματα που σχετίζονται με ταξίδι του τέκνου στην αλλοδαπή και την έκδοση των απαιτούμενων εγγράφων ταυτότητας αποφασίζονται από τους γονείς από κοινού.

2. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία ως προς τα ζητήματα της προηγούμενης παραγράφου, η μεταξύ τους διαφορά επιλύεται από το Rayonen sad (τοπικό δικαστήριο) στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η πραγματική κατοικία του τέκνου.

3. Η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου κινείται κατόπιν αιτήματος εκ μέρους του ενός γονέα. Το δικαστήριο ακούει και τον άλλον γονέα, εκτός εάν αυτός δεν εμφανισθεί χωρίς σπουδαίο λόγο. Το δικαστήριο μπορεί να συλλέξει αυτεπαγγέλτως αποδεικτικά στοιχεία.

[...]

Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας

- 12 Το άρθρο 47 του κώδικα πολιτικής δικονομίας (Grazhdanski protsesualen kodeks) ορίζει τα εξής:

«1. Αν δεν είναι δυνατόν να εντοπισθεί ο εναγόμενος στη διεύθυνση που εμφανίζεται στη δικογραφία ούτε να βρεθεί πρόσωπο που δέχεται να παραλάβει τα προς επίδοση έγγραφα, τότε ο επιδίδων υπάλληλος προβαίνει σε θυροκόλληση ειδοποιήσεως στη θύρα ή το γραμματοκιβώτιο του ενδιαφερομένου· όταν δεν έχει πρόσβαση στα σημεία αυτά, τότε η θυροκόλληση γίνεται στη θύρα της εισόδου του κτηρίου ή σε ορατό σημείο πλησίον αυτής. Αν ο επιδίδων υπάλληλος έχει πρόσβαση στο γραμματοκιβώτιο, τότε τοποθετεί και εκεί ειδοποίηση.

2. Στην ειδοποίηση που κοινοποιείται αναφέρεται ότι η δικογραφία κατατέθηκε στη γραμματεία του δικαστηρίου, όταν η επίδοση γίνεται από υπάλληλο του δικαστηρίου ή από δικαστικό επιμελητή, ή ότι κατατέθηκε στο δημαρχείο, όταν η επίδοση γίνεται από δημοτικό υπάλληλο, και ότι μπορεί να αναζητηθεί εντός προθεσμίας δύο εβδομάδων από την ημερομηνία θυροκολλησεως του εγγράφου αυτού.

3. Εάν ο εναγόμενος δεν παραλάβει αντίγραφο της δικογραφίας, το δικαστήριο ζητεί από τον ενάγοντα ενημέρωση σχετικά με τη διεύθυνση κατοικίας του [εναγομένου], εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 40, παράγραφος 2, και του άρθρου 41, παράγραφος 1, [του GPK], στις οποίες η κοινοποίηση καταχωρείται στη δικογραφία. Εάν η δηλωθείσα διεύθυνση δεν συμπίπτει με τη διεύθυνση της μόνιμης ή της πραγματικής κατοικίας του αντιδίκου, το δικαστήριο διατάσσει την επίδοση, κατά τις παραγράφους 1 και 2, στη διεύθυνση της πραγματικής ή της μόνιμης κατοικίας.

4. Εάν ο επιδίδων υπάλληλος διαπιστώσει ότι ο εναγόμενος δεν κατοικεί στη δηλωθείσα διεύθυνση, το δικαστήριο ζητεί από τον ενάγοντα ενημέρωση σχετικά με τη διεύθυνση κατοικίας του [εναγομένου], ανεξαρτήτως της θυροκολλησεως της ειδοποιήσεως κατά την παράγραφο 1.

5. Τα έγγραφα λογίζονται ως επιδοθέντα μετά την παρέλευση της προθεσμίας παραλαβής τους από τη γραμματεία του δικαστηρίου ή του δήμου.

6. Εφόσον το δικαστήριο διαπιστώσει την κανονική επίδοση, διατάσσει την καταχώριση της κοινοποιήσεως στη δικογραφία και διορίζει εκπρόσωπο του ενάγοντος με δαπάνη του ιδίου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η V. I. Gogova και ο I. D. Iliev έχουν ένα τέκνο το οποίο ήταν δέκα ετών κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης. Το τέκνο αυτό, το οποίο έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια, κατοικεί με τη μητέρα του στο Μιλάνο (Ιταλία). Και οι δύο γονείς έχουν τη βουλγαρική ιθαγένεια και δεν συμβιώνουν. Ο I. D. Iliev κατοικεί επίσης στην Ιταλία.
- 14 Η V. I. Gogova θέλησε να ανανεώσει το διαβατήριο του τέκνου της, το οποίο είχε λήξει στις 5 Απριλίου 2012, προκειμένου να ταξιδέψει μαζί με το τέκνο στη Βουλγαρία.
- 15 Κατά το βουλγαρικό δίκαιο η απόφαση που αφορά το ταξίδι ανηλίκου τέκνου και την έκδοση διαβατηρίου του εν λόγω τέκνου λαμβάνεται από κοινού από τους γονείς. Εξάλλου, η αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται στις αρμόδιες διοικητικές αρχές από κοινού από τους δύο γονείς.
- 16 Ο I. D. Iliev δεν συνεργάστηκε με την ενάγουσα της κύριας δίκης για την έκδοση νέου διαβατηρίου του τέκνου τους, έτσι η V. I. Gogova προσέφυγε ενώπιον του Rayonen sad — Petrich (τοπικού δικαστηρίου του Petrich, Βουλγαρία), με αίτημα το δικαστήριο αυτό να επιλύσει τη διαφωνία μεταξύ της ενάγουσας και του I. D. Iliev σχετικά με τη δυνατότητα του τέκνου τους να ταξιδέψει στην αλλοδαπή και την έκδοση νέου διαβατηρίου για το τέκνο.
- 17 Το εισαγωγικό δικόγραφο δεν κατέστη δυνατό να κοινοποιηθεί στον I. D. Iliev, καθώς αυτός δεν βρέθηκε στη διεύθυνση που είχε δηλωθεί, έτσι το δικαστήριο διόρισε αυτεπαγγέλτως δικαστικό πληρεξούσιο για την εκπροσώπησή του, βάσει του άρθρου 47, παράγραφος 6, του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Ο δικαστικός πληρεξούσιος δεν αμφισβήτησε τη δικαιοδοσία των βουλγαρικών δικαστηρίων και δήλωσε ότι η διαφορά πρέπει να κριθεί με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου.
- 18 Το Rayonen sad — Petrich με διάταξή του στις 10 Νοεμβρίου 2014 έκρινε ότι η αίτηση της V. I. Gogova εμπίπτει στο άρθρο 127a του οικογενειακού κώδικα και αφορά τη γονική μέριμνα τέκνου, υπό την έννοια του άρθρου 8 του κανονισμού 2201/2003. Το δικαστήριο διαπίστωσε ότι το τέκνο είχε τη συνήθη διαμονή του στην Ιταλία και για τον λόγο αυτό έκρινε ότι δεν έχει δικαιοδοσία επί της υποθέσεως και περάτωσε τη διαδικασία.
- 19 Η V. I. Gogova άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω διατάξεως ενώπιον του Okrazhen sad — Blagoevgrad (περιφερειακού δικαστηρίου του Blagoevgrad, Βουλγαρία). Το δικαστήριο αυτό, αφενός, επικύρωσε την ανωτέρω διάταξη και, αφετέρου, έκρινε ότι δεν συνέτρεχε περίπτωση «παρεκτάσεως αρμοδιότητας» των βουλγαρικών δικαστηρίων, υπό την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003. Ειδικότερα, κατά το εν λόγω δικαστήριο, ο I. D. Iliev δεν είχε μεν προβάλει έλλειψη δικαιοδοσίας των βουλγαρικών δικαστηρίων, είχε όμως μετάσχει στη διαδικασία μόνο μέσω δικαστικού πληρεξουσίου, ο οποίος είχε διοριστεί αυτεπαγγέλτως λόγω της απουσίας του.
- 20 Η ενάγουσα της κύριας δίκης άσκησε τότε αναίρεση ενώπιον του Varhoven kasatsionen sad (Ανωτάτου ακυρωτικού δικαστηρίου). Το δικαστήριο αυτό φρονεί ότι η έκβαση της αναίρέσεως εξαρτάται, καταρχάς, από το ζήτημα αν η δικαστική διαδικασία του άρθρου 127a, παράγραφος 2, του οικογενειακού κώδικα, που επιτρέπει να θεραπευτεί με δικαστική απόφαση η έλλειψη συναινέσεως ενός εκ των γονέων σχετικά με το ταξίδι στην αλλοδαπή και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου τους, εμπίπτει στον κανονισμό 2201/2003, με αποτέλεσμα η δικαιοδοσία των δικαστηρίων να πρέπει να καθοριστεί βάσει των διατάξεων του κανονισμού αυτού. Ειδικότερα, τίθεται το ερώτημα αν μια τέτοια διαδικασία αφορά τη «γονική μέριμνα» υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 7, του εν λόγω κανονισμού. Κατά το ανωτέρω δικαστήριο στο πλαίσιο αυτό απαιτείται, επίσης, να κριθεί αν ο ίδιος κανονισμός εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη διαδικασία, με δεδομένο ότι κατά το βουλγαρικό δίκαιο η

δικαστική απόφαση που εκδίδεται στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής πρέπει να υποβληθεί στις αρμόδιες διοικητικές βουλγαρικές αρχές προκειμένου να επιτραπεί το ταξίδι του τέκνου στην αλλοδαπή ή να εκδοθεί το διαβατήριο του τέκνου.

- 21 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο προβληματίζεται ως προς τη δυνατότητα να στηριχθεί εν προκειμένω η δικαιοδοσία των βουλγαρικών δικαστηρίων στο άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003, δεδομένου ότι ο δικαστικός πληρεξούσιος που ορίστηκε από τα βουλγαρικά δικαστήρια για να εκπροσωπήσει τον I. D. Iliev δεν αμφισβήτησε τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών στην περίπτωση της κύριας δίκης.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Varhoven kasatsionen sad αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Συνιστά η εκ του νόμου προβλεπόμενη δυνατότητα του πολιτικού δικαστηρίου να κρίνει διαφορά μεταξύ γονέων που διαφωνούν ως προς το ταξίδι του τέκνου τους στην αλλοδαπή και ως προς την έκδοση εγγράφων ταυτότητας, διαδικασία σχετική με την “ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας” κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού 2201/2003, επί της οποίας τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 8, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, στην περίπτωση όπου το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο επιβάλλει την από κοινού άσκηση αυτών των γονικών δικαιωμάτων σε σχέση με το τέκνο;
- 2) Συντρέχουν οι λόγοι στους οποίους θεμελιώνεται διεθνής δικαιοδοσία επί αστικών διαφορών γονικής μέριμνας, όταν η σχετική δικαστική απόφαση επέχει θέση νομικού γεγονότος κρίσιμου για την έκβαση διοικητικής διαδικασίας που αφορά το τέκνο, ενώ το εφαρμοστέο δίκαιο προβλέπει ότι η διαδικασία αυτή πρέπει να διεξαχθεί σε συγκεκριμένο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
- 3) Πρέπει να ληφθεί ως δεδομένο ότι υφίσταται συμφωνία παρεκτάσεως αρμοδιότητας δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 και τις οριζόμενες από αυτό προϋποθέσεις, όταν ο εκπρόσωπος του αναιρεσίβλητου δεν έχει αμφισβητήσει μεν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου, όμως αυτός δεν έχει λάβει σχετική εξουσιοδότηση, αλλά έχει διορισθεί αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, διότι δεν κατέστη δυνατή λόγω δυσχερειών η ειδοποίηση του αναιρεσίβλητου προκειμένου να παραστεί αυτοπροσώπως ή να εκπροσωπηθεί στη διαδικασία διά πληρεξουσίου τον οποίο έχει ορίσει ο ίδιος;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 23 Κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου, το ορισθέν τμήμα εξέτασε κατά πόσον ήταν αναγκαίο να υπαχθεί η υπό κρίση υπόθεση στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Το εν λόγω τμήμα αποφάσισε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να μη δεχθεί το αίτημα αυτό.
- 24 Με τη διάταξη Gogova (C-215/15, EU:C:2015:466) ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε την υπαγωγή της υπό κρίση υποθέσεως στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

- 25 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η αγωγή με την οποία ένας από τους δύο γονείς ζητεί από το δικαστήριο να θεραπεύσει την έλλειψη συναινέσεως του έτερου γονέα σχετικά με το ταξίδι του τέκνου τους εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτό διαμένει και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003, παρότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί της ανωτέρω αγωγής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρχές του κράτους μέλους του οποίου το τέκνο έχει την ιθαγένεια στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας για την έκδοση του διαβατηρίου αυτού.
- 26 Όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003, από το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού προκύπτει ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου, σε αστικές υποθέσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτον, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας. Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια των «αστικών υποθέσεων» δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενά, αλλά πρέπει να θεωρείται αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης που περιλαμβάνει, ιδίως, κάθε αίτηση, μέτρο ή απόφαση περί «γονικής μέριμνας» υπό την έννοια του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με τον σκοπό που υπενθυμίζεται στην αιτιολογική του σκέψη 5 (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση C, C-435/06, EU:C:2007:714, σκέψεις 46 έως 51).
- 27 Ως προς το ζήτημα αυτό, στην έννοια της «γονικής μέριμνας» στο άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού 2201/2003 δίνεται ευρύς ορισμός, υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από τον νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού (αποφάσεις C, C-435/06, EU:C:2007:714, σκέψη 49, και C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, σκέψη 59). Εξάλλου, παρότι στο άρθρο 1, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού απαριθμούνται τα ζητήματα που εμπίπτουν στον κανονισμό σχετικά με τη «γονική μέριμνα», η απαρίθμηση αυτή είναι ενδεικτική και όχι αποκλειστική, όπως προκύπτει από τη χρήση της λέξεως «ιδίως» (αποφάσεις C, C-435/06, EU:C:2007:714, σκέψη 30, και C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, σκέψη 63).
- 28 Προκειμένου να κριθεί αν μια αίτηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003 πρέπει να εξεταστεί το αντικείμενό της [βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά την έννοια της «προσωπική[ς] κατάσταση[ς] και [της] ικανότητα[ς] των φυσικών προσώπων», κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), απόφαση Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, σκέψεις 29 και 30, και όσον αφορά την έννοια της «κοινωνική[ς] ασφ[αλίσεως]», κατά την ίδια διάταξη, απόφαση Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, σκέψεις 46 και 47].
- 29 Όσον αφορά αγωγή όπως αυτή της κύριας δίκης, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στο πλαίσιο της αγωγής αυτής ο δικαστής καλείται να αποφανθεί επί της ανάγκης να αποκτήσει το τέκνο διαβατήριο και επί του δικαιώματος του ενάγοντος γονέα να καταθέσει τη σχετική αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου, καθώς και να ταξιδέψει με το τέκνο στην αλλοδαπή χωρίς τη συναίνεση του έτερου γονέα. Έτσι, η αγωγή αυτή έχει ως αντικείμενο την άσκηση της «γονικής μέριμνας» του τέκνου αυτού, υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού αυτού.
- 30 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι αγωγή όπως η επίδικη στην κύρια δίκη δεν εμπίπτει σε καμία από τις εξαιρέσεις που απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 1, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού.
- 31 Επομένως, η ανωτέρω αγωγή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003.

- 32 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι το αίτημα της κύριας δίκης αφορά συγκεκριμένη απόφαση σχετικά με το τέκνο και όχι συνολικά τα ζητήματα της ασκήσεως της γονικής μέριμνας. Συγκεκριμένα, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 26 και 27 της παρούσας αποφάσεως, ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται σε όλες τις σχετικές αποφάσεις, είτε αφορούν ειδικό ζήτημα της γονικής μέριμνας είτε καθορίζουν γενικά την άσκησή της.
- 33 Ομοίως, το γεγονός ότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί του ανωτέρω αιτήματος πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρχές του κράτους μέλους του οποίου έχει την ιθαγένεια το τέκνο, εν προκειμένω της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας εκδόσεως διαβατηρίου του τέκνου, δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετική ερμηνεία του κανονισμού 2201/2003.
- 34 Ως προς το ζήτημα αυτό αρκεί η διαπίστωση ότι, σε κάθε περίπτωση, διαδικασία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη δεν συνεπάγεται αυτομάτως την έκδοση διαβατηρίου, αλλά έχει μόνο ως αποτέλεσμα ότι ένα από τα δύο πρόσωπα που ασκούν τη γονική μέριμνα του εν λόγω τέκνου επιτρέπεται να καταθέσει αίτηση εκδόσεως διαβατηρίου του τέκνου χωρίς τη συμμετοχή, την παρουσία και τη συμφωνία του έτερου προσώπου που ασκεί τη γονική μέριμνα, με την επιφύλαξη των λοιπών προϋποθέσεων του βουλγαρικού δικαίου για την έκδοση του εγγράφου αυτού.
- 35 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στα δύο πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αγωγή με την οποία ένας από τους δύο γονείς ζητεί από το δικαστήριο να θεραπεύσει την έλλειψη συναινέσεως του έτερου γονέα σχετικά με το ταξίδι του τέκνου τους εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτό διαμένει και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2201/2003, παρότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί της ανωτέρω αγωγής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρχές του κράτους μέλους του οποίου το τέκνο έχει την ιθαγένεια, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας εκδόσεως του διαβατηρίου αυτού.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 36 Το τρίτο ερώτημα αφορά την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα δικαστήρια του κράτους μέλους που αποφασίζουν για αίτηση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως του γάμου των συζύγων είναι αρμόδια για οιοδήποτε ζήτημα σχετικά με τη γονική μέριμνα το οποίο συνδέεται με την αίτηση αυτή.
- 37 Ούτε από την απόφαση περί παραπομπής ούτε από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει, όμως, ότι το αιτούν δικαστήριο επελήφθη, εν προκειμένω, αιτήματος που αφορά τέτοια γαμική διαφορά.
- 38 Αντιθέτως, το άρθρο 12, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003 θεσπίζει κανόνα παρεκτάσεως της αρμοδιότητας κατά τον οποίο επιτρέπεται τα δικαστήρια κράτους μέλους άλλου από εκείνο στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του το τέκνο να επιληφθεί αιτημάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα του εν λόγω τέκνου, ακόμη και αν δεν εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων αυτών καμία γονική διαφορά (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση L, C-656/13, EU:C:2014:2364, σκέψεις 45 και 52).
- 39 Κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ότι με το τρίτο ερώτημα το ζήτημα που τίθεται, κατ' ουσίαν, είναι αν το άρθρο 12, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η αρμοδιότητα των δικαστηρίων που επιλαμβάνονται αιτήματος σχετικού με τη γονική μέριμνα μπορεί να θεωρηθεί ότι «έχει γίνει ρητώς ή με άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, απλώς και μόνον επειδή ο δικαστικός πληρεξούσιος που εκπροσωπούσε τον εναγόμενο, ο οποίος είχε διοριστεί αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια αυτά λόγω της αδυναμίας κοινοποιήσεως του εισαγωγικού δικογράφου προς τον εναγόμενο, δεν προέβαλε έλλειψη δικαιοδοσίας των ανωτέρω δικαστηρίων.

- 40 Κατά το γράμμα του άρθρου 12, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003, υπό το πρίσμα του άρθρου 16 του ίδιου κανονισμού, τα δικαστήρια κράτους μέλους μπορούν να στηρίξουν τη δικαιοδοσία τους στην πρώτη διάταξη, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι υπήρξε ρητή ή τουλάχιστον ανεπιφύλακτη συμφωνία όλων των ενδιαφερόμενων μερών της διαδικασίας σχετικά με τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών το αργότερο κατά την ημερομηνία καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση L, C-656/13, EU:C:2014:2364, σκέψη 56).
- 41 Εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 2201/2003 προκύπτει ότι η βάση διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 12, παράγραφος 3, του ως άνω κανονισμού εισάγει εξαίρεση από το κριτήριο της εγγύτητας, κατά το οποίο αρμόδια για τις αγωγές που αφορούν ζητήματα γονικής μέριμνας τέκνου θα πρέπει να είναι κατά πρώτο λόγο τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του τέκνου, και έκφραση του οποίου αποτελεί το άρθρο 8, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 της γνώμης του, σκοπός της εξαίρεσεως αυτής είναι να αναγνωριστεί ορισμένη αυτονομία στα μέρη ως προς ζητήματα γονικής μέριμνας. Επομένως, πρέπει να ερμηνεύεται στενά η προϋπόθεση που σχετίζεται με την ανεπιφύλακτη αποδοχή, από το σύνολο των μερών της διαδικασίας, της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της υποθέσεως.
- 42 Ως προς το ζήτημα αυτό επισημαίνεται, αφενός, ότι η ανωτέρω αποδοχή προϋποθέτει κατ' ελάχιστον ότι ο εναγόμενος έλαβε γνώση της διαδικασίας ενώπιον των δικαστηρίων αυτών. Συγκεκριμένα, παρότι η γνώση αυτή δεν συνεπάγεται αφεαυτής την αποδοχή της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της υποθέσεως, ο απών εναγόμενος στον οποίο δεν έχει κοινοποιηθεί το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης και ο οποίος αγνοεί τη δίκη που έχει κινηθεί δεν μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να θεωρηθεί ότι έχει αποδεχτεί την εν λόγω δικαιοδοσία (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά το άρθρο 24 του κανονισμού 44/2001, απόφαση A, C-112/13, EU:C:2014:2195, σκέψη 54).
- 43 Αφετέρου, δεν μπορεί να συναχθεί η βούληση του εναγομένου από τη συμπεριφορά δικαστικού πληρεξουσίου ο οποίος έχει οριστεί από τα ανωτέρω δικαστήρια απόντος του εναγομένου. Ο πληρεξούσιος αυτός δεν έχει επαφή με τον εναγόμενο, επομένως δεν μπορεί να αποκτήσει από αυτόν τις αναγκαίες πληροφορίες για να αποδεχτεί ή να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών μετά λόγου γνώσεως (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση A, C-112/13, EU:C:2014:2195, σκέψη 55).
- 44 Επομένως, σε κατάσταση όπως αυτή της κύριας δίκης, η δικαιοδοσία των δικαστηρίων που έχουν επιληφθεί της διαφοράς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι «έχει γίνει ρητώς ή με άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», υπό την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, του κανονισμού 2201/2003.
- 45 Η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να κλονιστεί από το δικαίωμα προσβάσεως στη δικαιοσύνη ή από τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της πρακτικής αποτελεσματικότητας του κανονισμού 2201/2003, σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η Ισπανική Κυβέρνηση ενώπιον του Δικαστηρίου. Ως προς το ζήτημα αυτό η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η αδυναμία της ενάγουσας της κύριας δίκης να επιτύχει την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί του αιτήματός της λόγω δυσκολιών όσον αφορά την ενημέρωση του εναγομένου σχετικά με τη διαδικασία θα συνεπαγόταν αρνησιδικία, αντίθετη προς της ανωτέρω αρχές.
- 46 Η ερμηνεία που έγινε δεκτή στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως δεν στερεί, όμως, από την ενάγουσα τη δυνατότητα, σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, να επιτύχει την έκδοση οριστικής αποφάσεως η οποία θα εκδοθεί, ενδεχομένως και ερήμην, από τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του τέκνου, τα οποία είναι αρμόδια δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού 2201/2003. Επομένως, η εν λόγω ερμηνεία δεν καταλήγει σε αρνησιδικία.

- 47 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η αρμοδιότητα των δικαστηρίων που επιλαμβάνονται αιτήματος σχετικού με τη γονική μέριμνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι «έχει γίνει ρητώς ή με άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, απλώς και μόνον επειδή ο δικαστικός πληρεξούσιος που εκπροσωπούσε τον εναγόμενο, ο οποίος είχε διοριστεί αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια αυτά λόγω της αδυναμίας κοινοποίησεως του εισαγωγικού δικογράφου προς τον εναγόμενο, δεν προέβαλε έλλειψη δικαιοδοσίας των ανωτέρω δικαστηρίων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Η αγωγή με την οποία ένας από τους δύο γονείς ζητεί από το δικαστήριο να θεραπεύσει την έλλειψη συναινέσεως του έτερου γονέα σχετικά με το ταξίδι του τέκνου τους εκτός του κράτους μέλους στο οποίο αυτό διαμένει και την έκδοση διαβατηρίου του τέκνου υπάγεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, παρότι η απόφαση που θα εκδοθεί επί της ανωτέρω αγωγής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρχές του κράτους μέλους του οποίου το τέκνο έχει την ιθαγένεια στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας εκδόσεως του διαβατηρίου αυτού.
- 2) Το άρθρο 12, παράγραφος 3, στοιχείο β', του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η αρμοδιότητα των δικαστηρίων που επιλαμβάνονται αιτήματος σχετικού με τη γονική μέριμνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι «έχει γίνει ρητώς ή με άλλον ανεπιφύλακτο τρόπο αποδεκτή από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της διαδικασίας», υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, απλώς και μόνον επειδή ο δικαστικός πληρεξούσιος που εκπροσωπούσε τον εναγόμενο, ο οποίος είχε διοριστεί αυτεπαγγέλτως από τα δικαστήρια αυτά λόγω της αδυναμίας κοινοποίησεως του εισαγωγικού δικογράφου προς τον εναγόμενο, δεν προέβαλε έλλειψη δικαιοδοσίας των ανωτέρω δικαστηρίων.

(υπογραφές)